

DEN TREDJE SEKTORN ERBJUDER VÄLFÄRDSSERVICE

Prioritering 1: Utveckling av arbetsorganisationer, arbetande arbetskraft och företag samt ökande av företagsamheten

Expert som ansvarar för utvecklingsprogrammet:

Kulturråd Mirja Virtala, tfn (09) 160 77343, mirja.virtala@minedu.fi

Programteam för utvecklingsprogrammet:

Kulturråd Seppo Paavola, tfn (09) 160 77344

Överinspektör Katri Santtila, tfn (09) 160 77487

Generalsekreterare Nina af Hällström, tfn (09) 77356

Finansieringsmyndighet: Länsstyrelsen i Lapplands län, kontaktperson överinspektör Satu Huikuri, tfn 02051 77688, satu.huikuri@laaninhallitus.fi

UTVECKLINGSPROGRAMMETS MOTIVERINGAR, INNEHÅLL OCH MERVÄRDE

Samhällspolitisk motivering, utmaningar och mål

En frisk och handlingskraftig befolkning är en av de grundläggande faktorerna för välfärdssamhället. De offentliga tjänsterna är också en väsentlig faktor med tanke på regionernas konkurrenskraft och tillgången på och beständigheten hos arbetskraften. Tjänsternas, också välfärdstjänsternas, betydelse som motor för den ekonomiska tillväxten och skapare av arbetsplatser är i framtiden central i utvecklade ekonomier som Finland.

Samtidigt står Finlands offentliga sektor inför stora förändringar, å ena sidan på grund av statsförvaltningens produktivetsprogram och å andra sidan på grund av den pågående kommun- och servicestrukturreformen. Servicestrukturreformen kan innebära stora förändringar speciellt för kommunalförvaltningens arbetsplatser och därigenom för produktionen av välfärdstjänster. Den hotande bristen på arbetskraft för välfärdstjänsternas del, liksom också kommunernas allt sämre finansiering med skatteintäkter, tvingar kommunerna och andra offentliga organisationer att fokusera på väsentliga uppgifter och kärnkompetens.

Det grundläggande ansvaret för befolkningens tjänster, inklusive välfärdstjänsterna, vilar på kommunerna. I statsminister Matti Vanhanens regeringsprogram konstateras att det för att trygga tjänsterna krävs en stadig ekonomisk grund samt nya sätt att organisera och producera tjänster. Regeringens mål är att främja den offentliga, privata och tredje sektorns partnerskap i serviceproduktionen, bl.a. genom att uppmuntra till ibruktagande av beställar-utförar-modeller eller genom att stödja möjligheterna för serviceleverantörer inom den privata och tredje sektorn att producera eftermiddagsverksamhet. I regeringsprogrammet konstateras också att systemet med servicesedlar och användningsområdet för skattereduktioner för hushållsnära tjänster utvidgas för att främja uppkomsten av en fungerande servicemarknad.

Kommunerna sköter sina välfärdstjänster på olika sätt, exempelvis genom att producera tjänsterna själv eller genom att stödja föreningar som organiserar möjligheter till deltagande och fritidssysselsättningar för sina medlemmar. I framtiden behövs

välståndstjänster för allt större befolkningsgrupper. I serviceutbudet betonas speciellt både det fysiska och psykiska välbefinnandets perspektiv. Den tredje sektorn inom motions-, kultur- och ungdomssektorn kan i framtiden allt oftare genomföra välfärdstjänster för befolkningen inom sina egna kompetensområden. Den tredje sektorn kan genomföra en del av de tjänster som befolkningen behöver i samarbete med kommunerna, som i samband med kommun- och servicestrukturreformen behöver nya servicekoncept för att tillfredsställa befolkningens servicebehov. Exempel på sådana välfärdstjänster är kultur- och motionstjänster och andra tjänster för fritidssysselsättning för hela befolkningen, men speciellt för den åldrande befolkningen samt barn och unga, morgon- och eftermiddagsverksamhet för barn i skolåldern eller serviceverksamhet som sträcker sig över generationsgränserna, som efterfrågas i syfte att främja familjernas gemenskap.

Vid sidan om den egentliga serviceverksamheten kan den övriga tredje sektorn främja en gemenskap och en aktiv medborgarroll genom att erbjuda möjligheter att delta i föreningsverksamhet. Medborgarverksamheten har ett värde redan i sig och en ansenlig samhälls betydelse. Gemenskapen som organisationsverksamheten medför stödjer medborgarnas relation till samhället.

I fråga om serviceutbudet med anknytning till arbetshälsan hos medborgare i arbetsför ålder samarbetar man utöver med den offentliga sektorn också med företagen. Som exempel på nödvändiga tjänster kan nämnas arbetshälsotjänster för anställda vid företagen. En frisk och handlingskraftig personal är en av grundförutsättningarna för en fungerande arbetsgemenskap. Dagens fysiskt passiverande livsstil och bl.a. problem med övervikt eller typ 2-diabetes, i kombination med åldersrelaterade problem med hälsan och funktionsförmågan, försvagar allmänt rekryteringsbasen för arbetskraften och reflekteras i vissa arbetsgemenskaper som faktorer som försvagar gemenskapens funktionsförmåga och kontinuitet. Många andra strukturella faktorer, såsom ökade problem med stress och ork i arbetet eller utbrändhet, är inte endast ett hot mot hälsan utan också ett betydande problem med tanke på samhällsekonomin.

Faktorer som inverkar på det psykiska och fysiska välbefinnandet påverkar också den kreativa verksamheten och problemlösningsförmågan, och inverkar därigenom på uppkomsten av nya innovationer. En utmaning är att trygga konkurrenskraften. Motionens eller konstens betydelse som en faktor som upprätthåller hälsan, förebygger sjukdomar samt utvecklar funktionsförmågan och kompetensen har påvisats i flera undersökningar. Arbetsgemenskaperna har också gått in för exempelvis motion på arbetsplatsen eller annan kulturverksamhet för att främja arbetshälsan. Vid största delen av företagen erbjuds exempelvis finansiellt stöd för motion med arbetshälsa eller välmående på arbetsplatsen som mål. Det är i alla fall möjligt och motiverat att se motion på arbetsplatsen eller konst som en del av utvecklingen av ett företags kunskapskapital. I en färsk undersökning på avhandlingsnivå (Ossi Aura: Worksite Fitness Policy in an Intellectual Capital Framework) påvisas exempelvis att arbetsplatsmotionen har ett positivt samband med ett företags atmosfär, relationen mellan chefer och underordnade samt personalens motivation. Motionen föreslås också vara ett sätt att utveckla det immateriella kapitalet och kunskapskapitalet.

Arbetsorganisationernas utvecklingsbehov är obestridliga och arbetskraften behöver effektiviserade åtgärder för att upprätthålla arbetsförmågan. Målet är att utveckla åtgärder och verksamhetsmodeller med anknytning till arbetshälsan, som stödjer arbetskraftens ork i arbetet, trivsel och beständighet. På så sätt lindras också bristen på arbetskraft.

Därutöver är målet att utveckla förfarings- och verksamhetsätt som kan användas till att stödja den sysselsatta arbetskraftens och arbetsorganisationernas förmåga att stödja kompetens och kreativitet som skapare av nya innovationer. På detta sätt främjas samhällets konkurrenskraft på lång sikt.

Utmaningarna för den ekonomiska tillväxten, de kommande omorganiseringarna och den växlande arbetsfördelningen mellan den offentliga sektorn, den privata sektorn och den tredje sektorn i serviceproduktionen innebär stora utmaningar (t.ex. ibruktagandet av beställar-utförar-modellen) ovanifrån för utvecklingen av kompetensen hos kommunernas personal och anpassningen till förändringarna, liksom också för utvecklingen av kompetensen och yrkeskunskapen hos personalen som ansvarar för den tredje sektorns tjänster. Målet är att utveckla den tredje sektorns verksamhet så att aktörerna inom sektorn allt bättre klarar av att producera och produktifiera välfärdstjänster. Genom att stödja långsiktig, tillförlitlig och professionell verksamhet och samarbete med den offentliga sektorn och andra aktörer kan man över hela landet trygga det jämlika bemötande i fråga om välfärdstjänster som avses i grundlagen.

Verksamhetens innehåll

Redan nu "köper" kommunerna en del av välfärdstjänsterna som de erbjuder från aktörer inom den tredje sektorn, exempelvis genom att bevilja understöd för verksamheten. För närvarande baserar sig dessa aktörers verksamhet till stor del på frivilliga aktörers arbetsinsats. Exempelvis 98 % av idrottsföreningarna sköts av frivilliga aktörer och i deras verksamhet deltar som frivilliga cirka 532 000 finländare, av dessa cirka 54 000 som ledare och tränare. För att den tredje sektorn skall kunna svara på framtidens utmaningar och erbjuda allt större befolkningsgrupper och olika aktörer välfärdstjänster av hög kvalitet, behövs flera yrkeskunniga och heltidsanställda personer i deras tjänst. Heltidsanställda personer behövs såväl för att planera lednings- och administrationsuppgifter och leda serviceutbudet och produktutvecklingen som för att sköta olika handlednings- och serviceuppgifter, exempelvis i hälsofrämjande motionsverksamhet eller ungdomsarbete. Man kan också kombinera de frivilliga aktörernas och den heltidsanställda personalens arbetsinsats i serviceutbudet. På detta sätt kan man främja sysselsättningen och också kostnadsnivån för produktionen av tjänsterna blir rimlig. Aktörer är arbetsgemenskaper, företagorganisationer, den tredje sektorn som producerar välfärdstjänster, arbetsmarknadsorganisationerna.

För att uppnå målet:

- utvecklar man den tredje sektorns strukturer för produktion av tjänster av hög kvalitet, bl.a. genom att utreda lämpliga modeller för att organisera den nödvändiga personalen.
- utvecklar man kompetensen hos personer som deltar i serviceverksamheten, bl.a. genom att organisera utbildning för aktörerna. Detta gäller både frivilliga aktörer och heltidsanställda. Av personer som handhar lednings- och administrationsuppgifter krävs bl.a. kompetens i affärsverksamhet och företagande. Personer som sköter handlednings- och serviceuppgifter bör ha handledningskompetens inom sin egen servicebransch och förmåga att beakta olika befolkningsgruppers behov.
- utvecklar man metoder bl.a. för att organisera välfärdstjänster i samarbete med den offentliga sektorn och andra aktörer.
- utreder man ovannämnda verksamhets inverkan på den ställning aktörerna inom den tredje sektorn har som allmännyttiga föreningar. Man bör utreda vad som är

allmännyttig organisations- och serviceverksamhet och vad näringsverksamhet. Näringsverksamhet är beskattningsbar verksamhet. Med hjälp av serviceverksamheten kan aktörerna inom den tredje sektorn i alla fall få medel för att utveckla sin egentliga verksamhet.

- utvecklar man i samarbete med arbetsorganisationer och aktörer som producerar välfärdstjänster sådana verksamhets sätt som stödjer den sysselsatta arbetskraftens arbetshälsa och trivsel i arbetet samt ork i arbetet. Målet är att utveckla handlingsmönster och bästa praxis, där bl.a. möjligheter som erbjuds av motionen och konsten har integrerats till en del av arbetsgemenskapernas lednings- och personalkultur samt program för arbetshälsan. Man satsar på att utnyttja kreativiteten i arbetslivet genom att fästa uppmärksamhet på de fysiska, psykiska, kognitiva och kulturella minimivillkoren för människans verksamhet och utvecklar system som stödjer en mer kreativ arbetsmiljö och utveckling av arbetsredskapen. Man utvecklar arbetsorganisationernas atmosfär och praxis, bl.a. ledning av kreativ verksamhet, rekrytering av kreativa individer och möjliggörande av användningen av deras förmågor samt arbetssätt som gynnar kreativiteten. Man stödjer bildandet av kreativa grupper och innovativa utveckelnätverk och praxis. Ett delmål är också att utveckla kompetensen inom den tredje sektorn för att samarbeta till stöd för en arbetsgemenskap, med beaktande av dess mål, förutsättningar och minimivillkor. I detta sammanhang bör man också utveckla uppföljningssystem för motion och fysisk kondition. Utvecklingen av nödvändigt informations- och kommunikationsmaterial samt utbildningssystem är också av central betydelse.

Nationellt godkända program/utvecklingsstrategier som utvecklingsprogrammet baserar sig på

Statsrådets principbeslut om utvecklingslinjerna för hälsotion, statsrådets principbeslut om konst- och konstnärspolitiken, ungdomslagen (72/2006), statsrådets principbeslut om främjande av medborgarorganisationernas verksamhetsförutsättningar, program som främjar en motionsinriktad livsstil på arbetsplatserna.

Huvudansvariga organisationer

Undervisningsministeriet fungerar som huvudansvarig organisation. Social- och hälsovårdsministeriet och arbetsministeriet bör också delta i styrgruppens arbete inom ramen för projektet. Social- och hälsovårdsministeriets projekt (Hyvä Homma – Terveenä ja osaavana työssä) och arbetsministeriets projekt (Kolmannen sektorin tukeminen työllistymisvalmiuksien edistämiseksi) har beröringspunkter med detta projekt, så samarbete är viktigt med tanke på informationsförmedlingen.

Samordningsmekanismer för det riksomfattande temat och samband med regionutvecklingen

Den riksomfattande experthandledningen sker med hjälp av en styrgrupp tillsatt av undervisningsministeriet. Länsstyrelsen ansvarar för finansieringsbesluten, utbetalningen, rådgivningen med anknytning till projektutveckling och projektadministration med

anknytning till projektet för hela landet. Sambandet med regionutvecklingen sker genom regionalt samarbete, bland annat med länsstyrelserna.

Mervärde för den nationella verksamheten: varför används EU-finansiering och vad kommer att finansieras på nationell nivå? (Gränssnittet mellan EU-finansieringen och den nationella finansieringen)

ESF-finansieringens mervärde uppstår genom satsningen på utveckling av verksamheten, som består av utveckling av arbetstagarnas, arbetsgivarnas och samarbetsparternas verksamhet. Den nationella finansieringen täcker kostnaderna för aktörernas permanenta verksamhet och ESF-finansieringen allokeras till utvecklingen av ny och permanent verksamhet.

Utvecklingen av förfarings- och verksamhetsätten samt systemen hänför sig till stödandet av infrastrukturen med ERUF-medel.

Relation till målen i enlighet med Lissabonstrategin

Programmet stödjer Lissabonstrategins riktlinjer 2, 3, 8 och 15: främja ett aktivt åldrande, trygga tillgången till välfärdstjänster, ekonomisk och finanspolitisk hållbarhet, skapa ett gynnsamt företagsklimat, underlätta innovation samt främja en effektiv sysselsättningsorienterad resursfördelning. Man tar också i beaktande medborgarsamhällets, den tredje sektorns och den öppna medborgardebattens roll.

Gemensamma styrprinciper

Med projektet stöds integreringen av ett jämställdhetsperspektiv. Det är viktigt att den tredje sektorns och medborgarorganisationernas servicekompetens utvecklas så att personer som sköter handlednings- och serviceuppgifter har handledningskompetens inom sin egen servicebransch och förmåga att beakta olika befolkningsgruppers behov. Då tjänsterna planeras bör utgångspunkten vara jämställdhet mellan könen.

Projektet utvecklar nya sociala innovationer, då kompetensen hos aktörerna inom den tredje sektorn i fråga om att organisera tjänster växer. Målet är att utveckla organisationernas verksamhet så att det uppstår ny kompetens, nya produkter, tjänster och modeller för organiseringen av välfärdstjänster. Inom ramen för projektet söker man speciellt nya modeller för att producera välfärdstjänster i samarbetsnätet för aktörer inom arbetslivet och kulturen. Med hjälp av det riksomfattande projektet får enskilda små aktörer stöd för sin utveckling, oberoende av om serviceutbudet hänför sig till organiseringen av välfärdstjänster i allmänhet i samarbete med kommunerna (inkl. specialgrupper, kulturell mångfald) eller till tjänster för arbetshälsa eller tillämpning av nya arbetsformer, som erbjuds näringslivet.

Inom ramen för projektet genomförs också partnerskapsprincipen. Där förenas sakkunskapen och yrkeskunskapen inom olika branscher hos aktörerna inom den tredje sektorn. Serviceproduktion enligt partnerskapsprincipen i samarbete med bl.a. kommunerna kombinerar resurserna och skapar nya sätt att producera välfärdstjänster på

ett mer ändamålsenligt sätt. Projektet främjar, sprider och integrerar också nya verksamhetsmodeller på ett effektivt sätt. Aktörerna inom den tredje sektorn är små, med de har specialkompetens som behövs för att producera och utveckla välfärdstjänsterna. Därför bör man säkerställa dessa aktörers deltagande i utvecklingen och utbudet av tjänsterna.

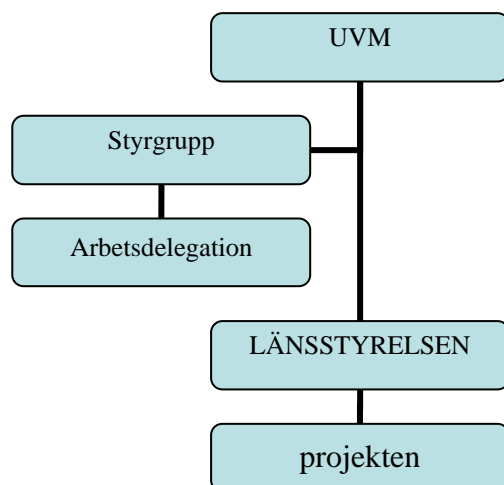
Projektet stödjer speciellt den hållbara utvecklingens sociala dimension. Det har som mål att främja delaktigheten och hitta balansen mellan samhällets och individens ansvar i produktionen av välfärdstjänster. Inom ramen för projektet söker man också nya sätt att trygga människornas hälsomässiga (psykiska/fysiska) funktionsförmåga.

Inom ramen för projektet utvecklas kompetensen hos aktörerna inom den tredje sektorn i fråga om att utveckla tjänster, så att de kan ta i beaktande olika befolkningsgruppers behov. Med hjälp av detta utvecklas mångkulturell kompetens med målsättningen att erbjuda bl.a. de välfärdstjänster som krävs av den arbetsbaserade invandringen på olika håll i vårt land.

GENOMFÖRANDEPLAN

Administration och genomförande av utvecklingsprogrammet

Utvecklingsprogrammets organisation utgörs av två delar. Den ansvariga organisationen är undervisningsministeriet, som ansvarar för projektets riksomfattande genomförande. Ministeriet stöds i sitt arbete av en styrgrupp. Styrgruppen kan vid behov utnämna en arbetsdelegation med uppgift att bereda ärenden. Länsstyrelsen stödjer undervisningsministeriet i det praktiska genomförandet av projektet. Projektets organisationsmodell presenteras i diagrammet nedan.

Undervisningsministeriet styr projektet genom att tillsätta en styrgrupp. Styrgruppens uppgift är att säkerställa expertisen inom projektet och sörja för att projektet stödjer nationella strategier. En annan uppgift är att se till att man undviker överlappningar i arbetet mellan de olika förvaltningsområdenas utvecklingsprogram. I styrgruppen bör ingå representanter för social- och hälsovårdsministeriet och arbetsministeriet, arbetsmarknadsorganisationerna, Finlands Kommunförbund samt centrala aktörer inom idrotts-, ungdoms- och kultursektorn.

Vid behov tillsätter styrgruppen en arbetsdelegation som bereder ärenden med anknytning till genomförandet av projektet i enlighet med styrgruppens riktlinjer.

Ministeriet väljer en länsstyrelse som ansvarar för finansieringsbesluten, utbetalningen, övervakningen samt rådgivningen med anknytning till projektutveckling och genomförande av projekt med anknytning till projektet för hela landet. Länsstyrelsen förmedlar också regional expertis till projektet.

Till utvecklingsprogrammet hänförs sig projekt inom kultur-, idrotts- och ungdomssektorerna. Länsstyrelsen fattar beslut om finansieringen med hjälp av en allmän ansökningsomgång. Projekten fungerar som pilotprojekt med anknytning till utvecklingen. Inom ramen för programmet genomförs också en riktad ansökningsomgång för att hitta ett projekt som fungerar som så kallat samlande projekt. Detta projekt fungerar som en förenande faktor mellan olika pilotprojekt och organiserar bl.a. gemensam allmän information och utbildning med anknytning till programmet.

Etapper och tidsplan

Utvecklingsprogrammet startar hösten 2007 med valet av styrgrupp och länsstyrelse som ansvarar för projektadministrationen. Det koordinerande projektet och de första pilotprojekten startar under första hälften av 2008. Utvecklingsprogrammet pågår fram till slutet av 2013.

Konkreta resultat och indikatorer

Som resultat av projektet förbättras nivån på aktörernas kompetens och deras färdigheter i att producera tjänster. Samarbetet med kommunerna och företagen producerar partnerskap och samarbetsnät som kan utnyttjas i framtiden. Samtidigt produceras nya verksamhetsmodeller och sociala innovationer för att organisera serviceproduktion. Projektet utökar välfärdstjänsterna för olika befolkningsgrupper och stärker medborgarsamhället.

Konkreta resultat inkluderar:

- antalet partnerskap och samarbetsnät
- antalet sociala innovationer
- antalet nya arbetsplatser inom ramen för produktionen av tjänster för kultur-, idrotts- och ungdomssektorerna
- antalet utbildade aktörer

Kostnadsberäkning och finansiering

Kostnadsberäkningen för hela utvecklingsprogrammet är totalt 9 794 100 euro. Kostnadsberäkningen inkluderar endast statens nationella medel och EU-stödet. Kommunernas andel läggs till kostnadsberäkningen och allokeras till pilotprojekten speciellt för den egentliga verksamhetens del.

Administrationskostnader utgörs av det arbete som utförs av styrgruppen, arbetsdelegationen och länsstyrelsen (tekniskt stöd, inga kostnader för projektet).

Den egentliga verksamheten inkluderar:

*utbildningar

man utvecklar kompetensen hos personer som deltar i serviceverksamheten (bl.a. kompetens i affärsverksamhet och företagande, produktifiering, servicekompetens).

*utredningar

man utreder vilken inverkan mängden serviceproduktion har på föreningarnas ställning som allmännyttiga aktörer.

*pilotprojekt

man utvecklar modeller för att organisera den personal som behövs för att producera tjänsterna

- man utvecklar metoder och modeller för samarbete med kommunerna för att organisera tjänsterna
- man utvecklar modeller som stödjer arbetshälsan och trivseln i arbetet samt orken i arbetet bland företagets personal, utvecklar arbetsorganisationernas atmosfär och praxis för att främja kreativiteten
- allmän information och koordinering med anknytning till projektet

Anslagen allokeras i detalj sedan utbildningsplanen har utarbetats, uppgörandet av utredningar konkurrensutsatts och projekten valts ut. Detta sker i samband med den årliga allokeringen.